

สิ่งที่ดีที่สุด
สำหรับลูก

ชยสาโร ภิกขุ

สิ่งดีที่สุดในสำหรับลูก

ชยสาโร ภิกขุ

พิมพ์แจกเป็นธรรมบรรณาการด้วยศรัทธาของญาติโยม
หากท่านไม่ได้ใช้ประโยชน์จากหนังสือนี้แล้ว
โปรดมอบให้กับผู้อื่นที่จะได้ใช้ จะเป็นบุญเป็นกุศลอย่างยิ่ง

สิ่งดีที่สุดในสำหรับลูก

ชยสาโร ภิกขุ

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์จำหน่าย

หากท่านใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน โปรดติดต่อ
กองทุนสื่อธรรมะทอสี และมูลนิธิปัญญาประทีป

๑๐๒๓/๔๖ ซอยปรีดีพินมยงค์ ๔๑

สุขุมวิท ๗๑ เขตวัฒนา กทม. ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๗๑๓-๓๖๗๔

www.thawssischool.com, www.panyaprteep.org

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๔ กุมภาพันธ์ - กันยายน ๒๕๕๑ จำนวน ๑๖,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ขอขอบคุณและอนุโมทนา คุณจันทร์เพ็ญ ศิวะพรชัย ผู้ถอดเทป
คุณชนินทร แยมสอาด ผู้ตรวจทาน

ศิลปกรรม วิชชุ เสริมสวัสดิ์ศรี

จัดทำโดย กองทุนสื่อธรรมะทอสี และมูลนิธิปัญญาประทีป

ดำเนินการพิมพ์โดย บริษัท คิว พรินท์ แมเนจเมนท์ จำกัด

โทรศัพท์ ๐-๒๘๐๐-๒๒๙๒ โทรสาร ๐-๒๘๐๐-๓๖๔๙

คำนำ

หนังสือเรื่อง “สิ่งดีที่สุดสำหรับลูก” เป็นธรรมเทศนาที่ พระอาจารย์ชยสาโร เมตตาแสดงให้แก่ผู้ปกครอง คณะครู และ ญาติโยมทั่วไป ที่โรงเรียนทอสี ในวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันเกิดครบ ๕๐ ปีของพระอาจารย์

เราทุกคนผู้เป็นพ่อแม่ ต่างปรารถนาที่จะให้สิ่งดีที่สุด กับลูกหลานของเรา แต่อะไร คือสิ่งดีที่สุด ? ความรู้ เงินทอง สมบัติพัสถาน ชื่อเสียง เกียรติยศ ?

ทุกวันนี้เราต่างทำงานหนักจนไม่มีเวลาให้กับลูกเพื่อ จะหาเงินหาทองมาเพื่อส่งเสียให้ลูกเรียนในโรงเรียนที่ดีที่สุด และให้สูงที่สุด แต่ลูกยังกลับว่าเหว โดดเดี่ยว โหยหาความรักจากทุกคน ความรู้ผ่านระบบการศึกษาที่ได้รับ ทำให้เขามีความสุขขึ้นบ้างหรือไม่ ? เกิดอะไรขึ้นกับวิถีคิด วิถีปฏิบัติ ของคนผู้เป็นพ่อแม่ในปัจจุบัน

ในหนังสือเล่มนี้ จะมีคำตอบซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศ หรือแผนที่ ที่เราจะมั่นใจได้ว่า สิ่งที่เราจะให้กับลูกนั้น เป็น สิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ที่จะไม่เป็นไปเพื่อสร้างความทุกข์ ความเดือดร้อน แต่เป็นไปเพื่อสร้างประโยชน์และความ สุขทั้งแก่ตนเองและสังคม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต และ จะเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่งกว่าชีวิตของผู้ที่เรารักที่สุด

คณะผู้จัดพิมพ์ขอกราบขอบพระคุณพระอาจารย์ ที่เมตตาอบรมสั่งสอน ให้กำลังใจและให้การสนับสนุน บุญกุศลอันใดที่เกิดจากการพัฒนาการศึกษาวิधिพุทธให้ เจริญก้าวหน้า ซึ่งจะยังความสงบร่มเย็นให้เกิดขึ้นในสังคม และการให้ธรรมะเป็นทาน ขอโน้มถวายเป็นอาจารย์บูชา เพื่อระลึกถึงพระคุณของท่านที่มีต่อลูกศิษย์ตลอดมา

คณะศิษยานุศิษย์

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับลูก
ธรรมเทศนา พระอาจารย์ ชยสาโร
โรงเรียนทอสี ๗ มกราคม ๒๕๕๑

ถ้ามีใครถามว่าเราต้องการอะไรให้กับลูกหลาน
ของเรา ทุกคนก็ต้องตอบเสียงเดียวกันว่าต้องการสิ่ง
ที่ดีที่สุด แต่ปัญหาอยู่ที่การตัดสินใจว่าอะไรคือสิ่งที่ดี
ที่สุด เจตนาที่ดีความหวังดี ความรักก็มีอยู่แล้วแน่นอน
แต่ถ้าเจตนา นั้นขาดปัญญา อาจจะนำไปสู่สิ่งที่ไม่
ปรารถนาก็ได้ หรือแม้แต่สิ่งตรงข้ามกับที่ตนปรารถนา
ก็ได้ ในพระพุทธศาสนาจึงเน้นอยู่เสมอว่าจิตใจของเรา
ต้องประกอบด้วยน้ำใจ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และด้วย
ปัญญาเป็นเครื่องกำกับ

ในการศึกษาก็เช่นเดียวกัน เราต้องการให้ลูกหลานได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด แล้วการศึกษาที่ดีที่สุดมันเป็นอย่างไร ในเรื่องนี้ก็มีหลายความเห็น ในยุคปัจจุบันเราอยู่ใต้อิทธิพลของความคิดที่ยกเรื่องเศรษฐกิจเป็นใหญ่ ลูกจะได้ประโยชน์อะไร ก็ไม่สำคัญเท่ากับที่จะได้ความรู้ที่จะใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป นี่ก็เป็นความเชื่อ เป็นความคิดที่เราควรจะกลั่นกรองควรจะทบทวนอีกที

เมื่อเราได้หาข้อมูลในเรื่องการรับคนเข้าทำงานแล้ว ปรากฏว่าผู้ใหญ่หรือเจ้าของบริษัทต่าง ๆ มักจะบ่นว่าความรู้ของคนที่เพิ่งจบการศึกษาไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างเช่นเรื่อง Software ที่ใช้ในบริษัท Computer ไม่กี่เดือนมันก็เปลี่ยนไปแล้ว องค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนในระดับอุดมศึกษาจะหมด

ความหมายภายในไม่กี่ปี เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว สังคมเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โลกทั้งโลกก็เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อย่างเช่นเรื่องที่น่ากลัวคือ ภาวะโลกร้อน เป็นต้น

ถ้าเป็นอย่างนี้เราควรถามตัวเองว่า ในเมื่อเราอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนในทิศทางที่เราประมาณหรือคาดล่วงหน้าได้ยาก อะไรคือสิ่งที่สำคัญที่สุดหรือดีที่สุดที่ลูกหรือหลานเราควรจะได้รับ ตรงจุดนี้จะเห็นท่าทีของพุทธศาสนาที่ชัดเจนว่า ไม่ได้เริ่มต้นด้วยปรัชญา ไม่ได้เริ่มต้นด้วยสิ่งที่ไม่มองเห็นหรือสิ่งที่ต้องรับด้วยความเชื่ออย่างเดียว แต่เริ่มต้นด้วยความจริงของชีวิตเท่าที่เรามองเห็นได้

เรื่องภาวะโลกร้อน เรื่องความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีไม่ใช่เรื่องที่จะต้องไปเชื่อเนื่องมาจากว่า

เป็นคำสอนของพระศาสนา แต่เป็นการสรุปจากสิ่ง
ที่เป็นข่าว สิ่งที่เราเห็นรอบตัวอยู่ตลอดเวลา คำสอน
ของพระพุทธศาสนาเป็นคำสอนที่ตั้งไว้บนฐานแห่ง
สังขธรรม ความจริงที่เป็นกลาง โดยถือว่าไม่ใช่ของใคร
ของศาสนาใด โดยถือว่าเมื่อธรรมชาติ เมื่อชีวิตเราเป็น
อย่างนี้ เราควรจะดำเนินชีวิตอย่างไรมันจึงจะดีที่สุด
และสิ่งที่ดีที่สุดนั้น ที่ท่านให้ชื่อว่า จริยธรรม คือการ
ประพฤติปฏิบัติที่ตรงสอดคล้องกับความจริงของชีวิต
โดยถือว่ามนุษย์เราทุกคนต้องการความสุขไม่ต้องการ
ความทุกข์ สำหรับสัตว์ที่ต้องการความสุขไม่ต้องการ
ความทุกข์แล้ว เมื่อชีวิตเป็นอย่างนี้ เมื่อโลกที่เราอยู่
อาศัยเป็นอย่างนี้ อะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดที่เราควรจะหวัง
สำหรับตัวเอง สำหรับครอบครัว สำหรับลูกหลาน

ความเห็นของอาตมาก็คือว่าวิชาความรู้ต่าง ๆ

เป็นส่วนสำคัญของชีวิต เราจะเห็นชัดว่าพุทธศาสนาไม่เคยมองข้าม หรือดูแคลนความสำคัญของเรื่องนี้ ซึ่งมีหลักฐานที่ชัดเจนทั้งในมงคลสูตร มีหลักฐานที่ชัดเจนของการเป็นสุตะหรือพหูสุต เป็นผู้เล่าเรียนศึกษามาก เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องในพระศาสนา และสุตะนั้น ผู้ได้ยินได้ฟังมากมีความรู้มาก ก็เป็นเอกลักษณ์ หรือข้อธรรมข้อหนึ่งที่เราเห็นชัดในพระโสดาบัน หรือพระอริยะเจ้าในระดับแรก สรุปว่าวิชาความรู้ต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ สิ่งจำเป็นในชีวิต แต่อตมามีเห็นว่าเราต้องจัดลำดับความสำคัญใหม่โดยเอาสิ่งสูงสุดหรือสิ่งที่เป็นเป้าหมายชีวิตเป็นตัวตัดสินว่าควรจะเน้นในส่วนไหนในการศึกษา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่พิเศษ ไม่เหมือนใคร เมื่อเดือนที่แล้วอตมาได้ไปประชุมที่ประเทศ

มาเลเซีย พระเถระผู้ใหญ่รูปหนึ่งได้ตั้งข้อสังเกตว่าใน
สารานุกรมศาสนาที่ใช้เป็นหนังสืออ้างอิงทั่วโลก มีคำ
จำกัดความคำว่าศาสนาอยู่ ๑๐ ข้อ ปรากฏว่าไม่มีข้อ
ไหนตรงกับพุทธศาสนาแม้แต่ข้อเดียว ตามมติ หรือ
คำนิยามของนักวิชาการตะวันตกพุทธศาสนาไม่ใช่
ศาสนา หรือไม่ใช่ Religion ชาวตะวันตกมักจะมอง
พุทธศาสนาแบบง ๆ บางทีเขาจะถามว่าพุทธศาสนา
เป็น ศาสนา หรือเป็น ปรัชญา หรือเป็นวิถีชีวิตแบบ
หนึ่ง เป็นต้น

ถ้าเราตอบตามที่เขาถามก็ไม่ถูกต้อง นักปราชญ์
จะรู้ว่า เมื่อใครถามสิ่งใดไม่จำเป็นต้องตอบตามที่เขา
ถาม เพราะการตอบตามที่เขาถาม เป็นการยอมรับอยู่
ในตัวเองเห็นด้วยกับมุมมองของเขาว่าศาสนาก็ต้องเป็น
อย่างที่เขาให้คำนิยาม ปรัชญาก็ต้องเป็นอย่างนี้วิถีชีวิต

ก็ต้องเป็นอย่างนี้ ศาสนาพุทธมีบางส่วนที่จะมองเป็น
 ศาสนาได้ บางส่วนมองเป็นวิทยาศาสตร์ได้ แต่มองใน
 บางแง่บางมุมเป็นจิตศาสตร์ก็ได้ มองในบางมุมก็เป็น
 ปรัชญาได้ เราไม่ได้แยกแยะแบบนั้น เพราะของเราเป็น
 ระบบองค์รวม

แต่ถ้าจะให้สรุปเป็นคำเดียว ศัพท์เดียวก็ต้อง
 เรียกว่าเป็นระบบการศึกษา ที่เรียกว่าเป็นระบบการ
 ศึกษาเพราะถือว่าคำสอนในศาสนา มีหน้าที่ช่วยคน
 พัฒนาตนเองให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวง ให้เข้าถึงความสุข
 ที่แท้จริง คำสอนที่ท่านบอกว่ามี ๘๔,๐๐๐ ข้อนั้นล้วน
 แต่เป็นวิธีการเป็นเครื่องมือที่จะช่วยชำระกายวาจาใจ
 การทำให้สิ่งที่ไม่ดีไม่งามลดน้อยลง หรือหายไปจาก
 ชีวิต ทำสิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้น ให้เจริญงอกงามให้ถึงที่
 สุด ต้องเรียกว่าการศึกษา การศึกษาที่องค์สมเด็จพระ

ล้มมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงประทานให้พวกเรานั้นต้องเรียกว่าเป็นการศึกษาที่สมบูรณ์บริบูรณ์ ผู้ใดปฏิบัติถึงขั้นที่เรียกว่าจบการศึกษาก็เป็นพระอรหันต์ ผู้ยังไม่ถึงขั้นพระอรหันต์เรียกว่าเป็นผู้ที่ยังต้องการการศึกษา ยังไม่จบการศึกษา

ในระบบการศึกษาทั่วไป เช่นการศึกษาของโรงเรียน แน่แน่นอนว่าเราไม่ได้มุ่งจะให้เด็กนักเรียนเป็นพระอรหันต์ ไม่ต้องการให้ครูเป็นพระอรหันต์ แต่ถือว่าเมื่อมีหลักใหญ่ในอริยมรรคมีองค์แปด ซึ่งเป็นระบบการศึกษาที่สมบูรณ์ที่สุดที่เคยปรากฏในโลกมนุษย์ เมื่อเราจับหลักใหญ่นี้ได้แล้ว เราสามารถดึงออกได้หลายข้อ ทำเป็นระบบการศึกษาสำหรับคนธรรมดาที่อยู่ในโลกในลักษณะที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับหลักใหญ่ การที่เราจะพัฒนาระบบ

การศึกษาแนวพุทธนั้นก็อยู่ที่การจับหลักใหญ่ แล้วประยุกต์ใช้กับความต้องการของระบบการศึกษา โดยมีบางส่วนที่ต้องเน้นมากน้อย อย่างเช่น เรื่องสุตะ เรื่องการเรียนรู้อื่นๆ และอาจจะมีบางส่วนที่เน้นน้อย อย่างเช่น เรื่องสมาธิ วิปัสสนา ธรรมะขั้นสูง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะไม่ได้เอาในทุกๆข้อ หรือในทุกๆชั้น ก็ยังถือหลักว่าการพัฒนามนุษย์ที่จะได้ผล ต้องมีส่วนการฝึกอบรมทั้งทางพฤติกรรม หรือกาย วาจา ทั้งทางจิตใจและปัญญาพร้อมๆกันไป แม้แต่ในการศึกษาเล่าเรียนวิชาความรู้ต่าง ๆ เราน่าจะเห็นได้ว่าไม่ใช่เรื่องไอคิว หรือความฉลาดอย่างเดียว พฤติกรรมและอารมณ์ของเด็กนักเรียนมีผลต่อการศึกษาอยู่ตลอดเวลา เองง่าย ๆ ถ้าเด็กนักเรียนนอนไม่เป็นเวลา กินไม่เป็นเวลา ไม่สำรวจอินทรีย์ เวลาจะ

เรียนหนังสือก็ง่วงหรือว่าจิตใจฟุ้งซ่านวุ่นวาย ก็เรียนไม่ค่อยได้ อันนี้ง่ายสุด เห็นได้ชัด

เรื่องอารมณ์ก็เช่นเดียวกัน เด็กหลายคนอาจจะฉลาด แต่เพราะว่าจิตใจเศร้าหมองบางที่ก็มีความซึมเศร้า บางที่ก็ติดเพื่อนมากเกินไป มีอารมณ์โกรธ อิจฉา เป็นเด็กที่รักสวยรักงาม ชอบเที่ยวชอบสนุก อารมณ์เหล่านี้ครอบงำจิตใจแล้ว สติปัญญาความฉลาดต่างๆ ก็ไม่มีโอกาสทำหน้าที่ของมันได้ เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถแยกส่วนออกจากกันได้ในชีวิตของคน เมื่ออ่านตำราเรื่องวิทยาศาสตร์ หรือศาสตร์นั้นศาสตร์นี้ ก็ไม่ได้กล่าวถึงอารมณ์ของผู้เรียน ไม่ได้กล่าวถึงชีวิตครอบครัวหรือว่านิสัยใจคอของผู้เรียน แต่ในชีวิตจริงของคน เราก็ต้องยอมรับว่าเรื่องนี้มีส่วนสำคัญ

เมื่อเราเห็นเช่นนี้แล้ว เราน่าจะสรุปว่า แม้แต่ใน

เรื่องการเรียนรู้ในความหมายทั่วไป การให้ความสำคัญ
กับคุณธรรมและการรู้เท่าทันอารมณ์ การรู้จักปล่อย
วางอารมณ์ที่เศร้าหมอง การฝึกให้มีสติ การบริหาร
จัดการอารมณ์ต่าง ๆ ได้ การพยายามที่จะละสิ่งที่ไม่ดี
เพิ่มสิ่งที่ดีก็มีผลโดยตรงต่อการเรียน ไม่ใช่การ
เสียเวลาที่จะควรจะให้แก่การเรียน นั่นก็เป็นส่วนสำคัญ
ของการเรียน หากเปรียบเทียบกับการพักผ่อน ถ้าเรา
ทำงาน หรือทำหน้าที่ต่าง ๆ ของเรา ก็ยังต้องมีเวลา
ที่พักผ่อนบ้าง ถ้าทำแล้วไม่รู้จักพักผ่อนก็เครียด

ปัญหาใหญ่ของคนทุกวันนี้ก็คือความเครียด
ความเครียดก็มีสาเหตุ บางที่เกิดขึ้นเพราะเรารับงาน
เกินตัว แต่บางทีก็เกิดเพราะว่าเราบริหารจัดการใจไม่เป็น
ถ้าเราศึกษาและปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธเจ้า มี
ปัญญาที่จะรู้ความพอดีกับตัวเอง รู้จักผ่อนคลาย

อารมณ์ในทางที่เป็นธรรมชาติโดยไม่ต้องไปกินเหล้าไปเที่ยวหรือหาทางลัดอื่นๆ เรียกว่ามีทางที่จะอยู่กับตัวเราเองตลอดเวลาโดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอก

อาตมาเชื่อว่า คนส่วนมากที่อยู่ในเมืองไทยมองระบบการศึกษาของตะวันตกว่าดีกว่าที่เป็นจริง อาตมาสนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษาของตะวันตกอยู่ตลอดเวลา พยายามอ่านข้อความต่าง ๆ แล้วยังอ่านที่พวกครู อาจารย์มหาวิทยาลัยเขาเขียนประสบการณ์ในการสอน ผลดีผลเสีย ก็สรุปได้ง่าย ๆ ว่าระบบการศึกษาของตะวันตกไม่ได้ประสบความสำเร็จ เราไม่ควรจะสับสนระหว่างความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของตะวันตกกับวิชาอื่น ๆ โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับมนุษย์โดยตรง

นักวิชาการชาวตะวันตกจะเก่งมากในส่วน

ที่เกี่ยวกับสิ่งไม่มีชีวิต แต่ที่เกี่ยวกับสิ่งที่มีชีวิตไม่
ค่อยเก่งเท่าไร ดูจากสภาพสังคมก็ได้ ถ้าเราคิด
ว่าชาติตะวันตกไม่ประสบความสำเร็จ เราจะเอา
อะไรเป็นเครื่องตัดสินหรือว่ามีเหตุผลอย่างไรที่จะ
วิพากษ์วิจารณ์อย่างนั้น อาจมาว่าเอาความสุขหรือว่า
ความเป็นอยู่ในสังคมทั่วไปเป็นหลักก็ได้ ทุกวันนี้หนึ่ง
ส่วนสี่ของประชากรของคนอังกฤษในแต่ละปีต้องไป
หาหมอเพราะมีปัญหาทางจิตใจ ไม่เกี่ยวกับร่างกาย
จะเป็นด้วยเรื่องเครียด นอนไม่หลับ วิตกกังวล คิดมาก
ซึมเศร้า หรือโรคอื่นๆที่เชื่อมโยงกับภาวะจิตใจ

เพียงสถิติแค่นี้อาจมาว่าพอจะเป็นการฟ้อง
ว่า ถ้าระบบการศึกษาเขาดี ทำไมคนเป็นอย่างนี้ ถ้า
เขาสร้างสังคมให้เป็นอย่างนี้ หรือว่าวิถีชีวิตเขาเป็น
ไปในทางที่ทำให้เขารู้สึกอย่างนี้ ใน ๑๐ ปีที่ผ่านมา

ก็มีข้อมูลเพิ่มมากขึ้นว่าวัยรุ่นซึมเศร้ามาก พอต่อมาไม่กี่ปี เด็กประถมเริ่มซึมเศร้า ตอนนี้มีเด็กอนุบาลที่ซึมเศร้าด้วยแล้ว โรคซึมเศร้าเป็นโรคที่กำลังระบาดทางสหประชาชาติก็ประเมินว่าภายใน ๕ ปีข้างหน้าโรคที่เป็นอันดับหนึ่งของโลกก็คือโรคหัวใจ อันดับสองคือโรคซึมเศร้า

ต้องถามว่าเราพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาอะไรต่ออะไรเพื่ออะไรทำไมเราปล่อยให้เศรษฐกิจกลายเป็นเป้าหมายในตัวของมันเอง ถ้าบอกว่าเศรษฐกิจดี โตเร็ว แล้วคนจะอยู่ดีกินดี มีความสุข จริงหรือเปล่า ที่ไหน ประเทศไหนเป็นอย่างนั้น ขอหลักฐานสนับสนุนความคิดอย่างนี้ด้วย อาตมาพูดตรง ๆ ว่าความคิดแบบนี้เป็นความคิดงมงาย ถ้าเชื่ออย่างนั้นให้อาหลักฐานมาดู อาตมายังหาไม่เจอ

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเจริญอยู่ดีมีสุขของประชาชนเมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วเราจะให้การศึกษาเป็นไปในลักษณะใด

อาตมาเชื่อว่าถ้าเราจัดการศึกษาในลักษณะที่เด็กเป็นคนตั้งมั่นอยู่ในศีล มีความเคารพนับถือตัวเอง มีความเคารพนับถือคนอื่น ไม่เบียดเบียนใครด้วยกายด้วยวาจา และเป็นผู้ที่คิดจะช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมเท่าที่จะทำได้ด้วย นั่นก็จะน่าจะเป็นข้อหนึ่งในเรื่องศีลธรรม ถ้าเราพูดแต่ในเรื่องของศีลห้า เป็นต้น มีแต่ว่างดเว้นจากเรื่องนั้น จากเรื่องนี้ จะพูดแต่ในทางลบส่วนใหญ่ แต่ในทางบวกก็มี คือนอกจากจะไม่เบียดเบียนใครแล้ว เราต้องมีอุดมการณ์ในการสร้างประโยชน์ให้คนอื่นด้วย ถ้า

เอาแค่นี้ไม่เปียดเบียนใคร อันนี้ก็ยังไม่ถึงขั้นสมบูรณ์
ด้วยศีล

ในความเห็นของอาตมา ต้องปลูกฝังให้ได้มีความ
เป็นห่วงต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเป็นห่วงต่อสิ่ง
แวดล้อม มีความเป็นห่วงต่ออนาคตของสังคม ของ
ประเทศชาติ มีความคิดที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม
อาตมาถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็น
สิ่งที่น่าภาคภูมิใจ ที่เราสามารถที่จะปลูกฝังสำนึก
อย่างนี้ได้ แล้วก็จะทำให้ประเทศชาติปลอดภัยได้ด้วย
ผู้ที่มีอุดมการณ์ในการช่วยเหลือคนอื่นนอกจากว่าจะ
สร้างประโยชน์แก่สังคมได้แน่นอนแล้ว ก็ยังจะมีความ
รู้สึกเคารพนับถือตัวเอง มีความสุข มีจิตใจเป็นบุญ

อาตมาคิดว่าเรียนหนังสือแล้ว มีแต่ข้อมูลความ
รู้ต่าง ๆ เต็มตัว แต่จิตใจยังตกต่ำ ยังเป็นคนเห็นแก่ตัว

เอาแต่สิ่งที่ชอบไม่ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ทั้งที่อาจเป็นสิ่งที่
ดีไม่อดทนไม่สู้ ก็กลายเป็นการผลิตคนที่ไม่มีความคุณภาพ
ทุกวันนี้เราเห็นไซ้ใหม่ในสังคม ผู้หลักผู้ใหญ่จำนวน
ไม่น้อย มีความรู้มากมาย แต่เป็นคนไม่มีความคุณภาพ
ในความหมายของพระศาสนา ขอบุคคลตรง ๆ ว่าเป็นคน
ที่ไม่มีความคุณภาพ

ทุกวันนี้ถ้าคนยังทุจริตได้ ยังใช้ความฉลาดของ
ตัวเองเอารัดเอาเปรียบคนอื่นได้ เรียกว่าเป็นคนไม่มี
คุณภาพ เราต้องถามว่าทำอย่างไรเราจึงจะนำความ
เจริญมาสู่ประเทศชาติได้ แทนที่จะนั่งส่ายหน้าเรื่อง
นักการเมืองไม่สุจริต คนนั้นก็ไม่ได้ คนนี้ก็ได้ เราก็ต้อง
ไปดูที่เหตุปัจจัย ข้อที่สำคัญก็อยู่ที่จิตใจของคน ที่ค่านิยม
ของคน เราปล่อยให้ค่านิยมของสังคมไทยเพี้ยน
จากสัมมาทิฐิไปมาก เราจึงมีความขัดแย้งอยู่ในตัว

ถ้าถามคนที่บอกว่าตัวเองเป็นชาวพุทธ ถามว่าเขาเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่ตัวเองจะได้จากชีวิต เขาอยากจะได้อะไรจากชีวิต เขาแสวงหาอะไรในชีวิต เขาปฏิบัติอย่างไรกับคนรอบข้าง เรามักจะได้คำตอบที่ตรงกันข้ามกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า คำตอบส่วนใหญ่จะเน้นที่การมีทรัพย์สินเงินทอง วัตถุเสพต่างๆ ให้มากที่สุด ความคิดที่จะขัดเกลาก็พัฒนาตัวเอง เพื่อประโยชน์สุขของตน และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมไม่ค่อยจะเห็น

ถ้าเป็นศาสนาที่ยกความเชื่อและศรัทธาในพระศาสดาเป็นหลักใหญ่อาจจะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เพราะว่าถ้าความเชื่อเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะกำหนดว่าถ้าตายแล้วเราขึ้นสวรรค์หรือตกนรก พฤติกรรมการกระทำของมนุษย์ก็มีความสำคัญน้อยลง พุทธศาสนาถือว่า

ความเชื่อมีส่วนสำคัญเหมือนกัน แต่สำคัญที่สุดคือ การกระทำ ทุกวันนี้จะเห็นว่าโลกมันวุ่นวายเพราะ ความเชื่อ ความเชื่ออย่างแรงกล้าในหลักศาสนาทำให้ คนกล้าฆ่าคนได้ ฆ่าคนเพื่อสิ่งที่ตนถือว่าสูงสุดหรือ ศักดิ์สิทธิ์

พระพุทธศาสนาจึงสอนให้เราระมัดระวังเรื่อง ความเชื่อ ความเชื่อเป็นพลังก็จริง แต่เป็นพลังที่ ต้องควบคุม กำกับด้วยปัญญา ความเชื่อที่นำไปสู่ การเบียดเบียนคนอื่น เป็นการสร้างความทุกข์ความ เดือดร้อนแก่คนอื่น พุทธศาสนาว่าเป็นความเชื่อที่เป็น พิษเป็นภัย ไม่ถูกต้อง เราจึงต้องการเน้นให้เด็ก ให้ ลูก ให้หลานมีปัญญา เพราะว่าคนที่เห็นสิ่งทั้งหลาย ทั้งปวงตามความเป็นจริง ย่อมไม่ทำบางสิ่งบางอย่าง และยอมทำบางสิ่งบางอย่าง

สิ่งที่คนทีเห็นอะไรตามความเป็นจริงแล้วไม่ทำ
 สิ่งนั้นเราเรียกว่าชั่ว สิ่งทีนักปราชญ์ทั้งหลายเห็นตาม
 ความเป็นจริงแล้วทำเราเรียกว่า ความดีหรือเป็นบุญ
 เป็นกุศล ขออย่าในจุดนี้ว่าไม่ใช่ว่าใครจะบัญญัติว่าสิ่ง
 นั้นดี สิ่งนั้นชั่ว พระพุทธเจ้าต้องการให้เราทำอย่างนี้
 พระพุทธเจ้าไม่ต้องการให้เราทำอย่างนี้ อันนี้ไม่ใช่
 พระพุทธองค์ต้องการให้เราลืมหูลืมตาดูความจริง เมื่อ
 เราลืมหูลืมตาแล้ว เห็นชัดแล้วว่าชีวิตของคนเราเป็น
 อย่งไร เราก็เห็นว่าเรากับเขาก็ไม่ต่างอะไรกันเลย

สีผิวไม่เหมือนกัน ภาษาไม่เหมือนกัน ชนชั้น
 วรรณะก็ไม่เหมือนกัน แต่ในสิ่งสำคัญนี้เหมือนกัน
 คือ ทุกคนรักสุข เกลียดทุกข์ เหมือนกัน เราเป็น
 มนุษย์ทีมีการเกิดแก่เจ็บตายเป็นธรรมดาเหมือนกัน
 กัน นั้นไม่ใช่ปรัชญา แต่เป็นความรู้ทีเกิดขึ้นจาก

การลืมหูลืมตาต่อความเป็นจริงของการเป็นมนุษย์
 เมื่อเราได้ซาบซึ้งในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 แล้ว โอกาสที่เราจะฆ่าสัตว์ เบียดเบียน ลักขโมย
 ประพฤติผิดในกาม จะโกหกหลอกลวงมันเป็นไปได้
 ยาก เพราะเราเห็นความจริง ไม่ใช่ว่าศีลมาก่อน แล้ว
 ค่อย ๆ พัฒนาไปหาความจริง แต่การเห็นความจริง
 ในระดับหนึ่ง ย่อมนำไปสู่การกระทำในระดับหนึ่ง
 ฉะนั้นสิ่งที่เราถือว่าสูงสุดที่เราต้องการให้กับตัว
 เอง ให้กับคนอื่น และพุทธศาสนามีให้ก็คือ ปัญญา
 การให้ลูกหลานมีปัญญานี้ดีที่สุด มีปัญญาในระดับ
 ต้น ๆ ก็คือรู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร อะไรเหมาะ อะไร
 ไม่เหมาะ แต่สิ่งที่มาพร้อมกับปัญญานั้น ถ้าเป็น
 ปัญญาที่ถูกต้องคือต้องมีความเข้มแข็ง ความอดทน
 ไม่ใช่เพียงแค่ว่ารู้ว่าอะไรควรไม่ควรแค่นั้นไม่พอ เมื่อ

เรารู้ว่าสิ่งใดควร เราก็ต้องมีความกล้าที่จะทำในสิ่งนั้น
รู้ว่าสิ่งนี้ไม่ควร เราก็ต้องกล้าปฏิเสธ กล้าและหนัก
แน่นมั่นคงในการงดจากสิ่งนั้น มีทั้งจิตใจและปัญญา
ทำงานไปด้วยกัน แต่เน้นให้ปัญญาเป็นตัวนำ

เมื่อเป็นเช่นนั้นในอนาคตโลกนี้เปลี่ยนแปลง
อย่างไร เราก็มีความพอใจว่าลูกเราเตรียมพร้อม ถ้า
โลกมันเป็นอย่างนี้ต่อไปเขาก็ทำได้ เขาก็ประสบ
ความสำเร็จได้ในระดับใดระดับหนึ่ง แต่ถ้าโลก
เราเปลี่ยน และโอกาสที่จะเปลี่ยนมีมากกว่าที่จะ
ไม่เปลี่ยน และการเปลี่ยนในแบบที่เรายังคาดไม่ถึง
ถึงก็มีโอกาสเกิดขึ้นมากกว่าที่เราจะคาดถึง และ
สิ่งที่เปลี่ยนแปลงใน ๑๐-๒๐ ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะ
ตั้งแต่ตอนอาตมาเป็นเด็กนักเรียน ตอนที่มีเครื่อง
อัดเทปออกมาครั้งแรกตื่นเต้นมาก ต่อมาก็นั้นมี

นี่ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ มี PC ตอนหลังก็มีโทรศัพท์มือถือ และโทรศัพท์ที่เป็นคอมพิวเตอร์ด้วย

แต่ละอย่างมันไม่ใช่ของที่เป็นกลางๆ มันทำให้ชีวิตเราเปลี่ยน การสื่อสารระหว่างครอบครัวเปลี่ยนแปลงด้วยโทรศัพท์มือถือมาก การใช้อินเทอร์เน็ตก็นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในโลกมาก แต่แค่ ๒๐ ปีที่แล้วจะมีใครพยากรณ์ได้ว่าภายใน ๕ ปีข้างหน้าจะมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเรียกว่าอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงอย่างนั้นอย่างนี้ เราคงคิดไม่ออก ทุกวันนี้คนเราก็คิดไม่ออกว่า ๕-๑๐ ปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร

ตอนนี้เรากำลังจะเกิดวิกฤติเรื่องสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ก็เป็นไปได้ภายใน ๕ ปีข้างหน้า ค่าน้ำมันอาจจะถึง ๒๐๐ ดอลลาร์ ๑๐ กว่าปีที่แล้ว คงไม่มีใคร

นี่ นักเศรษฐศาสตร์ที่รับรางวัลโนเบลไม่มีใครคิดเลยว่าค่าน้ำมันจะเกิน ๔๐-๕๐ ดอลลาร์ ตอนนี่ก็ ๑๐๐ ดอลลาร์ต่อบาร์เรลแล้ว ถ้าเป็น ๓๐๐ จะเป็นอย่างไร แล้วทำไมจะเป็นไปไม่ได้ ภาวะโลกร้อนตอนนี้มันก็ดำเนินไปอย่างนี้ แต่ว่าอัตราความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบอาจจะถี่ขึ้นเร็วขึ้นก็ได้ ภายใน ๒๐-๓๐-๔๐ ปีข้างหน้า กรุงเทพมหานครอาจจะจมน้ำ กรุงเทพฯจมน้ำจะเป็นอย่างไร แล้วอะไรจะช่วย วิชาความรู้ก็จะช่วยในส่วนหนึ่ง แต่คนที่มีปัญญา คนที่มีจิตใจเข้มแข็ง คนที่มีสติควบคุมอารมณ์ได้ ไม่ตระหนกตกใจเมื่อกเกิดการเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง จิตใจมีความตั้งมั่น อยู่ในสิ่งที่ถูกต้อง นี่แหละจะเป็นผู้นำในอนาคต ผู้นำที่สังคมเราต้องการ

อาตมาเชื่อมั่นว่าโรงเรียนวิถิพุทธเป็นโรงเรียน

ที่สามารถสร้างผู้ที่จะเป็นผู้นำสังคมต่อไป ผู้นำสังคม
ในที่นี่ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นรัฐมนตรี เป็นนายก
รัฐมนตรีเสมอไป อาจจะเป็นไปได้ แต่หมายถึงว่า
เป็นผู้นำในระดับต่าง ๆ ในสังคม ในแวดวงของตัวเอง
เอง เพราะว่าต่อไปความสำคัญของผู้มีคุณธรรมต้อง
เพิ่มมากขึ้น เพราะต่อไปปัญหาของโลกต้องเพิ่มมาก
พวกเราอายุ ๔๐-๕๐-๖๐ พวกเราสบาย พวกเราได้รับ
ประโยชน์จากการพัฒนาแบบนี้ แต่ขอพูดตรง ๆ ว่า
เหมือนกับว่าพวกเราเป็นผู้สร้างกรรมใช้ทรัพยากรของโลก
อย่างกอบโกย หาความสุขในระยะสั้น ๆ

ถ้ามนุษย์เราเก่งจริง ทำอะไรในเวลา ๒๐๐
กว่าปี เราพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักทฤษฎีเพียงชั่ว
ระยะเวลา ๒๐๐ ปี ก็ทำให้โลกมนุษย์ที่อยู่มาได้หลาย
ล้านปี แทนจะหมดอนาคต ถ้าอย่างนั้น มนุษย์เรา

เก่งจริงหรือที่เราทำลายโลกที่เราอยู่อาศัยโดยไม่รู้ตัว เพียงเพราะต้องการให้มันสนุกสนาน คุณคนที่เรียนเก่งๆ มีความรู้สูงๆ ที่จบจาก Harvard จาก Yale จาก MIT จากมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก หลายสิบเปอร์เซ็นต์ ไปทำงานอะไรรู้ใหม่ ไปสร้างอาวุธ ไปใช้ความคิด สร้างสรรค์ในการที่จะผลิตอาวุธที่ทันสมัย มีรายได้สูงๆ ไปทำงานในกระทรวงกลาโหม CIA เป็นต้น

นอกจากนั้นที่เสียดายมากอีกเรื่อง คนที่มีสมองดี เรียนเก่งๆ จำนวนไม่น้อยไปทำงานโฆษณา สำหรับ อาตมาเสียดายสติปัญญาของคนเหล่านี้ เราเอาคนที่ เก่งที่สุดไปทำงานแบบนี้ สุดท้ายได้อะไร ก็ได้ใช้ความสามารถกระตุ้นความอยากของคน ทำให้อยากซื้อ อยากบริโภค อาตมาคิดว่าไม่ใช่ว่าผิดศีลอะไรหรอก แต่เสียดายสติปัญญาของคน คือคนเก่งของเรามีมาก

อยู่ก็จริง แต่คนเก่งที่ใช้ความเก่งให้เป็นประโยชน์ และเป็นบุญเป็นกุศลต่อส่วนรวมต่อคนส่วนใหญ่ ยังมีน้อย

อาตมาเชื่อว่าชาวพุทธผู้ได้รับการศึกษาแนวพุทธ น่าจะเป็นชาวพุทธที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เพราะมีฉันทะในการสร้างประโยชน์ สร้างความสุข ขณะความเห็นแก่ตัวแล้วรู้จักความหมายของคำว่า พอ ก็สามารถมีความสุขได้โดยไม่ต้องฟุ้งเฟ้อ แต่ความพอของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกันและไม่มีมาตรฐานตายตัวว่าอย่างนั้นไม่ได้นะ ต้องอย่างนี้ อย่างนี้ไม่ใช่แล้วแต่แต่ละคนจะหาความพอดีสำหรับตัวเอง แต่ที่เราต้องการก็คือ ต้องการให้เด็กสุขง่าย ทุกข์ยาก

ถ้าระบบการศึกษาของเราผลิตคนออกมาที่มีคุณสมบัติ ทุกข์ง่าย สุขยาก ผิดหวังอะไรนิดหน่อย

ใครพูดอะไรไม่ถูกใจนิดหน่อยก็โกรธ เสียใจ น้อยใจ ก็
 ทำให้ครอบครัวไม่มั่นคง สามีภรรยาอยู่ด้วยกันปี สอง
 ปี ทะเลาะกัน หรือว่ามีอะไรผิดใจกันก็หย่ากันแล้ว ก็
 มีผลกระทบต่อตัวเขาเองมาก มีลูกหลานก็มีปัญหาที่
 เป็นลูกโซ่ต่อไป

ทุกวันนี้คนมีความอดทนน้อย มีความหวังใน
 ความสุขมาก เรียกว่ารักกัน แต่มักจะเป็นความรัก
 กันแบบสมัยบริโภค แบบสมัยเห็นแก่ตัว ตราบใดที่คุณ
 ให้ความสุขแบบที่ฉันต้องการ ฉันก็รัก ถ้าเมื่อไรคุณไม่
 สามารถที่จะให้ความสุขที่ฉันต้องการ ฉันก็ไม่รัก ไม่รัก
 แล้วก็ไม่ต้องการ ไปหาคนใหม่ อันนี้เป็นการมองทุก
 อย่างว่าเป็นการบริโภค มองว่าตัวเองเป็นผู้บริโภค ผู้
 บริโภควัตถุ ผู้บริโภคประสบการณ์ ทุกสิ่งทุกอย่างมอง
 เป็นผู้บริโภค เป็นมะเร็งของสังคมที่เราต้องพยายาม

แก้ไข แต่เราจะไม่แก้ไขแบบห้ามหรือลงโทษหรืออะไร
เราจะแก้ไขจะชนะด้วยวิถีพุทธ ด้วยการสอนให้คนดู
ความจริง

อาตมาเชื่อมั่นว่าถ้าใครสนใจศึกษาชีวิต ฝึก
ให้เขาสามารถอยู่กับตัวเอง ดูตัวเอง เรียนรู้จาก
ประสบการณ์ตัวเอง และมีศักยภาพมีสติปัญญา มี
ความเก่งอยู่ในตัวพอที่จะเลือกสิ่งที่ดี และออกจาก
สิ่งที่ไม่ดีได้ แต่ก่อนที่จะถึงขั้นนั้นก็ต้องมีการพัฒนา
ในทุกด้าน ในด้านพฤติกรรม รู้จักงดเว้นรู้จักควบคุม
รู้จักชนะใจตัวเอง ฝึกให้เป็นผู้มีสติ มีความสันโดษ มี
ความอดทน มีความขยัน มีจิตใจที่รักการสู้เพื่อสิ่งที่ถูก
ต้อง ต้องมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

เราต้องการให้คิด ต้องมีการฝึกให้คนคิดเป็น
พุทธศาสนาสอนให้เราสงบแต่ไม่ใช่ว่าไม่ให้คิด สงบ

ในเวลาที่เราสงบ เวลาคิดก็คิดให้เป็น คิดให้เก่ง คิดให้ดี ฟังอะไรก็สามารถจับความได้ สรุปได้ ขยายความได้ เปรียบเทียบกับความคิดอย่างอื่นได้ บูรณาการได้ คิดวิเคราะห์ปัญหาว่าเกิดจากเหตุปัจจัยอะไรได้ แยกแยะได้ว่าเหตุปัจจัยอะไรเราต้องยอมรับ เหตุปัจจัยอะไรควรจะปรับปรุง เหตุปัจจัยไหนเราควรจะแก้ก่อน แก้ทีหลัง

เมื่อเรากำหนดปัญหาแล้ว ก็ระดมความคิด ระดมสมอง คิดสร้างสรรค์ หาข้อแก้ปัญหาคือได้แล้ว ก็ผ่านวาระของความคิดสร้างสรรค์ กลับไปหาวาระของการคิดแยกแยะ การคิดวิเคราะห์ ว่าที่เราคิดสร้างสรรค์นั้นใช้ได้มากน้อยแค่ไหน มีผลกระทบต่อตัวเองคนอื่นในระยะสั้น ระยะยาวอย่างไรบ้าง ข้อดีข้อเสียมีอะไรบ้าง คุณกับโทษอยู่ตรงไหน เลือกรื้อใดข้อ

หนึ่ง ลองทำ ระหว่างลองทำก็คอยทบทวนอยู่ตลอดเวลาว่าดีไหม หรือทำอย่างไรให้ดีกว่านี้ ทำอย่างไรให้ดีที่สุด มีข้อบกพร่องอย่างไรหนักหนาทางที่จะแก้ไข อยู่ตรงนั้น นี่เป็นหน้าที่ของความคิด

ถ้าคนที่สงบได้ สามารถปล่อยวางขณะสมอง การคิดที่วกเวียนไม่เกิดประโยชน์ ที่เป็นขณะที่อยู่ใน สมองออกไปแล้ว ความคิดอย่างนี้เป็นได้ง่าย เพราะ ไม่มีอะไรที่ทำให้จิตใจเขวออกไปตามอารมณ์ ทาง พุทธศาสนาสอนให้เราสงบด้วย และสอนให้เราปล่อยวางความคิดได้ด้วย และรู้จักความสุขของจิตใจที่ไม่ ต้องคิด ในขณะที่เดียวกันก็ถือว่าจิตใจที่สงบได้เป็น จิตใจที่เมื่อจะคิด เมื่อสมควรจะคิด จะมีสมรรถภาพ มีประสิทธิภาพในความคิดที่สูงมาก

ความสงบไม่ใช่ว่าอยู่เฉย ๆ เคลิบเคลิ้มไปอยู่

ในอีกโลกหนึ่ง มันไม่ใช่ยาระงับประสาทแต่ว่ามันเป็นเงื่อนไขในการใช้ปัญญาของตัวเองให้ได้ผล จึงถือว่าควรจะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของคนทุกคน ต้องการให้เด็กได้สัมผัสความสงบภายในบ้าง ดูจากพุทธประวัติก็จะเห็นว่าหลังจากพระพุทธองค์ได้เจริญการปฏิบัติแบบทรมานกายถึง ๖ ปี ท่านก็ทบทวนสรุปว่าไม่ใช่หนทาง แต่จะเอาอย่างไรดี สรุปแล้วท่านก็ระลึกได้ว่าตอนอายุ ๗ ขวบ ท่านเคยนั่งสมาธิได้ต้นไม้ แล้วจิตใจสงบ เกิดความรู้สึกว่าใช่แล้ว น่าจะเป็นหนทางที่ถูกต้อง

พระพุทธองค์จึงเสด็จไปนั่งใต้ต้นโพธิ์ และได้บรรลुพระสัมมาสัมโพธิญาณในคืนนั้น สำคัญที่ว่าพระองค์เคยมีประสบการณ์ในการนั่งสมาธิเล็ก ๆ น้อย ๆ ตอนเด็ก ฟังลึกลงไปในใจ ถึงเวลาที่เหมาะสม

จิตใจสูงงอม เด็กนักเรียนอนุบาล หรือ ประถมไม่ใช่
ว่าจะให้นั่งสมาธิเป็นชั่วโมง เราไม่ได้หวังถึงขนาด
นั้น แต่อย่างน้อยก็อยากจะทำให้เขาเห็นว่าเป็นทางไป
สู่ความสงบได้ เป็นทางที่ดี และอย่างน้อยก็เป็นการ
หว่านเมล็ดที่จะเกิดผลดีในชีวิตต่อไป

เป็นอันว่าต้องการจะได้จับหลักใหญ่ แล้วก็
พยายามให้ใช้ในระดับที่เหมาะสมกับพวกเรา ทั้งผู้
เป็นนักศึกษาในระดับครู ระดับผู้ปกครอง และ สำคัญ
ที่สุดคือนักศึกษาระดับนักเรียน เพราะเราทุกคนก็กำลัง
ศึกษา เราศึกษาในสิ่งที่ดีที่สุด ถ้าเราเป็นครูก็เป็นครูที่ดี
ที่สุด เราเป็นผู้ปกครอง ทำอย่างไรเราจึงเป็นพ่อเป็น
แม่ที่ดีที่สุดที่จะเป็นได้ ถ้าเราเป็นนักเรียนก็ต้องการให้
เป็นนักเรียนที่ดีที่สุดที่เป็นไปได้ ไม่ต้องแข่งขันกับใคร
แต่มีความมุ่งมั่นที่จะชนะตัวเองที่จะทำให้ตัวเองดีที่สุด

ถ้าหากว่าคนมีอุดมการณ์ที่จะทำให้ตัวเองดีที่สุด อยู่ตลอดเวลาแล้ว ไม่ต้องเป็นห่วงในเรื่องที่จะเข้าไปในระบบการแข่งขัน ไม่แพ้หรือกลัว เพราะไม่ต้องไปคิดว่าคนนั้นเป็นคู่แข่งคนนี้เป็นคู่แข่ง ก็ถือว่าแข่งกับตัวเอง พยายามจะทำของเราให้ดีที่สุดก็เป็นการแข่งกับคนอื่นอยู่ในตัวอยู่แล้ว ระบบการแข่งขันก็ไม่ใช่สิ่งที่ตายตัวเสมอไป มันก็เปลี่ยนแปลง และถ้าแม้ในโลกปัจจุบัน ระบบการแข่งขันในอังกฤษหรืออเมริกากับระบบการแข่งขันในยุโรปก็ไม่เหมือนกัน มีความแตกต่างกัน ไม่ใช่พวกเราเป็นเหยื่อของสังคมตลอดไป เราก็มีส่วนหนึ่งที่สามารถกำหนดอนาคตของสังคมได้

ถ้าเราถือว่าระบบการแข่งขันทุกวันนี้รุนแรงมาก ไม่ใช่ที่เราต้องทำใจกับความรุนแรงนั้น แต่ว่า

บางที่เราอาจจะต้องเปลี่ยนอะไรบางอย่างที่จะทำให้ระบบการแข่งขันเกิดผลดีที่สุดโดยที่พยายามทำให้โทษของมันน้อยลง คือไม่ใช่ที่เราต้องยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏอยู่ในสังคม เพราะเราไม่ใช่ที่ถูกต้องกำหนดโดยสังคม แต่เรามีสิทธิ์ที่จะกำหนดสังคมในบางเรื่องได้ด้วย

วันนี้อาตมาก็ได้ให้ข้อคิดบางสิ่งบางอย่างอาตมาได้ออกจากหน้าที่ต่าง ๆ ที่วัดป่านานาชาติได้หลายปีแล้ว มีอุดมการณ์ที่จะสร้างประโยชน์ตนประโยชน์คนอื่นเหมือนเดิม แต่ว่ารูปแบบของการสร้างประโยชน์เปลี่ยนแปลงไป การสร้างประโยชน์นั้นก็เลือกที่จะอยู่องค์เดียว เลือกที่จะทำความเพียรได้เต็มที่ และก็ได้สถานที่เหมาะสม ได้สิ่งที่ตัวเองต้องการด้วยน้ำใจด้วยศรัทธาของลูกศิษย์ ซึ่งอาตมา

ระลึกถึงด้วยความขอบคุณ ด้วยความซาบซึ้งในบุญคุณอยู่ตลอดเวลา

ในขณะที่เดียวกัน ถ้าอาตมาเอาแต่การทำกิจส่วนตัวอย่างเดียว ก็ถือว่าชีวิตคงยังไม่สมบุญ ถ้าจะสมบุญต้องทำสิ่งที่ประโยชน์แก่คนอื่นด้วย และสิ่งที่ทำให้เกิดฉันทะอยู่ในจิตใจอาตมาอยู่ตลอดเวลา อาตมาคิดว่าเมื่อจะต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะได้ประโยชน์มากที่สุดกับสังคม มากที่สุดกับประเทศชาติแล้ว การศึกษาแนวพุทธน่าจะดีที่สุด อาตมาจึงเลือกมาทำงานทางด้านนี้

อาตมาหวังว่าพวกเราทั้งหลาย ผู้เป็นครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้หวังดีทุก ๆ คน ก็คงจะเห็นด้วยว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย เป็นเรื่องสำคัญ เป็นเรื่องของครอบครัวของเราทุกคน หวังว่าจะมีผลต่อสังคมต่อ

ไปด้วย จะเป็นมาตรฐานเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าการ
ศึกษาแนวพุทธนี้ดีอย่างไร ให้ความหวังกับสังคมกับ
ประเทศชาติได้อย่างไรต่อไป ให้คนอื่นในสถาบันอื่น
มาดูมาเห็น เห็นเด็กนักเรียนที่จบจากโรงเรียนวิถิพุทธ
แล้ว เออ..อยากให้ลูกของฉันเป็นอย่างนี้บ้าง เราก็
เลี้ยงลูกของเราดีด้วย และสร้างประโยชน์ให้กับคนอื่น
ด้วย ให้ลูกเราเป็นตัวอย่าง เราเป็นผู้ปกครองตัวอย่าง
ครูตัวอย่าง นี่เป็นสิ่งที่ทำหายที่จะขอฝากไว้กับพวกเรา
ในวันนี้

ชยสาโร ภิกขุ

นามเดิม

ฌอน ชิเวอร์ตัน (Shaun Chiverton)

พ.ศ. ๒๕๐๑

เกิดที่ประเทศอังกฤษ

พ.ศ. ๒๕๒๑

ได้พบกับพระอาจารย์สุเมโธ

(พระราชสุเมธาจารย์ วัดอมราวดี ประเทศอังกฤษ)

ที่วิหารแฮมสเต็ด ประเทศอังกฤษ

ถือเพศเป็นอนาคาวิก (ปะขาว)

อยู่กับพระอาจารย์สุเมโธ ๑ พรรษา

แล้วเดินทางมายังประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๒๒

บรรพชาเป็นสามเณร ที่วัดหนองป่าพง

จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๕๒๓

อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ที่วัดหนองป่าพง

โดยมี พระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภัทโท)

เป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔

รักษาการเจ้าอาวาส วัดป่านานาชาติ

จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ. ๒๕๔๕ - ปัจจุบัน

พำนัก ณ สถานพำนักสงฆ์

จังหวัดนครราชสีมา

มูลนิธิปัญญาประทีป

ความเป็นมา

มูลนิธิปัญญาประทีป จัดตั้งโดยคณะผู้บริหารโรงเรียนทอสี ด้วยความร่วมมือจากคณะครู ผู้ปกครองและญาติโยมซึ่งเป็นลูกศิษย์พระอาจารย์ชยสาโร กระทรวงมหาดไทยอนุญาติให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลอย่างเป็นทางการ เลขที่ทะเบียน กท. ๑๔๐๕ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๑

วัตถุประสงค์

๑) สนับสนุนการพัฒนาสถาบันการศึกษาวิถีพุทธที่มีระบบไตรสิกขาของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก

๒) เผยแผ่หลักธรรมคำสอนผ่านการจัดการฝึกอบรม และปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่สื่อธรรมะรูปแบบต่าง ๆ โดยแจกเป็นธรรมทาน

๓) เพิ่มพูนความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ เพื่อดำเนินกิจการที่เป็นสาธารณประโยชน์

คณะที่ปรึกษา

พระอาจารย์ชยสาโรเป็นองค์ประธานที่ปรึกษา โดยมีคณะที่ปรึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ อาทิ ด้านนิเวศวิทยา พลังงานทดแทน สิ่งแวดล้อม เกษตรอินทรีย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์สุขภาพ การเงิน กฎหมาย การสื่อสาร การละคร ดนตรี วัฒนธรรม ศิลปกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คณะกรรมการบริหาร

มูลนิธิฯ ได้รับเกียรติจากรองศาสตราจารย์นายแพทย์ปรีดา ทัศนประดิษฐ์ เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร และมีคุณนุพผาสวัสดิ์ รัชชตาตะนันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทอสีเป็นเลขาธิการฯ

การดำเนินการ

- มูลนิธิฯ เป็นผู้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมปัญญาประทีป ในรูปแบบโรงเรียนนมเพาะชีวิตเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้านการศึกษาวิถีพุทธให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ข้างต้น โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองน้อย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- มูลนิธิฯ ร่วมมือกับโรงเรียนทอสี ในการผลิตและเผยแพร่สื่อธรรมะแจกเป็นธรรมทาน โดยในส่วนของโรงเรียนทอสีฯ ได้ดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕

ชยสาโร ภิกขุ

สิ่งดีที่สุดสำหรับลูก